

Sygn. akt. IV Ka 211/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Stanisław Jabłoński

Sędziowie SSO Joanna Żelazny (spr.)

SSO Krzysztof Głowacki

Protokolant Jowita Sierańska

przy udziale T. F. Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2013r.

sprawy **M. P.**

oskarżonego z art. 177§2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzebnicy

z dnia 19 grudnia 2012r. sygn. akt II K 389/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **uchyla orzeczenie zawarte w pkt III części dyspozytywnej wyroku o orzeczeniu nawiązki na rzecz M. G.,**

b) **za podstawę orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych przyjmuje przepis art. 42 § 1 kk,**

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonego M. P. na rzecz oskarżycielki posiłkowej M. G. kwotę 420 złotych (czteryście dwadzieścia), tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze;

IV. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt IV Ka 211/13

Uzasadnienie.

M. P. został oskarżony o to, że w dniu 12 września 2011r., na drodze krajowej nr (...), w W., gm. W., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki (...), nr rej. (...), podjął manewr wyprzedzania w miejscu niedozwolonym, oznaczonym podwójną linią ciągłą, na łuku drogi i poruszając się z nadmierną prędkością pasem jezdni przeznaczonym dla ruchu pojazdów jadących z przeciwnego kierunku, w celu uniknięcia zderzenia z prawidłowo jadącym tym pasem samochodem osobowym marki (...),

gwałtownie zahamował doprowadzając prowadzony pojazd do poślizgu i zderzenia z prawidłowo jadącym swoim pasem ruchu samochodem osobowym marki (...), nr rej. (...), kierowanym przez R. G., który doznał obrażeń w postaci krwiaka podpajęczynówkowego w lewej półkuli mózgu, stłuczenia płuc, rozerwania worka osierdziowego, fragmentacji śledziony, stłuczenia i spękania mięszu wątroby, z masywnym krwotokiem w jamie otrzewnowej, innych obrażeń wielonarządowych i po przewiezieniu do szpitala zmarł, tj. o czyn z art. 177§2k.k.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 roku, sygn. akt II K 389/12 Sąd Rejonowy w Trzebnicy uznał oskarżonego M. P. za winnego zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, tj. występku z art. 177§2k.k. i wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 63§1k.k. w zw. z art. 265k.p.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 12 września 2011r. do dnia 6 grudnia 2011r.

Na podstawie art. 46§2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz występującej w imieniu pokrzywdzonego M. G. nawiązkę w kwocie 20000 złotych, przy czym uznał, iż nawiązka ta została wykonana w kwocie 10000 złotych.

Ponadto na podstawie art. 42§2 k.k. i art. 43§1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wszelkich kategorii w ruchu lądowym na okres 8 lat, a na podstawie art.43§3 k.k. nałożył na oskarżonego obowiązek zwrotu prawa jazdy do Starostwa Powiatowego w M. – Wydział Komunikacji – w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku.

Sąd zasądził także od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania w kwocie 4312 złotych oraz opłatę w kwocie 400 złotych, a także na podstawie art. 88§1 k.p.k. i art.98§1 k.p.c. zasądził od oskarżonego kwotę 885,60 zł na rzecz oskarżycielki posiłkowej M. G., tytułem zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika procesowego w sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł oskarżony za pośrednictwem swojego obrońcy w zakresie orzeczenia co do kary. Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażąco niewspółmierność kary przez orzeczenie jej w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności jako nieadekwatną do celów kary, podczas gdy okoliczności sprawy przemawiały za wymierzeniem kary pozbawienia wolności w niższej wysokości, umożliwiającej zastosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat, a ponadto, w związku z powyższym orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wszelkich kategorii w ruchu lądowym na okres 10 lat oraz zobowiązanie oskarżonego do zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę na rzecz oskarżycielki posiłkowej określonej kwoty pozostawionej do uznania Sądu odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługiwała na uwzględnienie, stąd też nie mogła doprowadzić do zmiany wyroku zgodnie z jej wnioskiem końcowym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że kontrola odwoławcza akt pozwoliła na stwierdzenie, iż Sąd I instancji przeprowadził postępowanie rozpoznawcze w sposób prawidłowy i z należytą starannością, gromadząc przy tym kompleksowy materiał dowodowy, pozwalający na odtworzenie przebiegu zdarzeń, stanowiących przedmiot postępowania. Sąd poddał także wszechstronnej, logicznej analizie zebrane dowody, czyniąc to w sposób w pełni przekonujący oraz zgodny ze wskazaniami wiedzy i życiowego doświadczenia.

Z tak poczynionych ustaleń Sąd I instancji wyprowadził trafne wnioski wykazujące w sposób niewątpliwy na sprawstwo i winę oskarżonego co do przypisanego mu czynu. Ponadto wskazać należy, że poczynione przez Sąd

ustalenia faktyczne nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a apelacją objęto jedynie rozstrzygnięcie w zakresie orzeczenia o karze.

Odnosząc się zatem do zarzutu apelacji, podnieść należy, że zgodnie z treścią art. 53 § 1 i 2 k.k. Sąd wymierzając karę, czyni to według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę. Winien jednak brać pod uwagę szereg ogólnych oraz szczególnych dyrektyw, do których należą m.in. stopień winy, społecznej szkodliwości czynu, cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do sprawcy, potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Na wymiar kary winny mieć również wpływ motywacja i sposób zachowania się sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa oraz zachowanie się po jego popełnieniu.

Analizując treść uzasadnienia wyroku i akta sprawy należy stwierdzić, iż Sąd I instancji wziął pod uwagę wszystkie wymienione wyżej dyrektywy ujęte w art. 53 § 1 i 2 k.k. i wymierzył karę według swojego uznania, przy czym wymierzona kara z całą pewnością nie nosi znamion nadmiernej surowości.

Wskazać bowiem należy, co utrwalone jest tak w judykaturze, jak i orzecznictwie, że zarzut rażącej niewspółmierności kary należy do zarzutów z kategorii ocen i leży w sferze swobodnego uznania sądu. Stąd też zarzut oparty na art. 438 pkt 4 k.p.k., dla stwierdzenia jego zasadności, musi znajdować oparcie w takich okolicznościach, które sprawiają, iż pomimo tego, że kara mieści się w ustawowych granicach zagrożenia, to jednak nie uwzględnia w sposób właściwy stopnia społecznej szkodliwości i celów kary, czyniąc ją niesprawiedliwą w społecznym odczuciu (wyrok SN z 11.IV.1985r., (...) 178/85 OSNKW 7-8/1985/60). Uwypuklić przy tym trzeba, iż przepis art. 438 pkt 4 k.p.k. stanowi jedynie o rażącej niewspółmierności, a nie jakiegokolwiek niewspółmierności, co oznacza, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, iż chodzi o różnicę ocen tak zasadniczej natury, że karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby, również w potocznym tego słowa znaczeniu rażąco niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (wyrok SN z 2.02.1985r., II KRN 198/94, OSNPP 6/1995/18).

W toku postępowania Sąd Okręgowy rozważył wszystkie podniesione przez skarżącego okoliczności, które w jego ocenie, powinny wpłynąć na wymiar kary w niniejszej sprawie. Podkreślić należy, że skarżący domagał się przede wszystkim orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Nie kwestionował poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych, postulując większe wyeksponowanie okoliczności łagodzących. Wskazał także na nieumyślne działanie oskarżonego, które powinno wpłynąć na ocenę jego zachowania.

Sąd nie podzielił stanowiska skarżącego, iż nieumyślność czynu zabronionego jakiego dopuścił się oskarżony może mieć wpływ na wymiar kary. Przestępstwo określone w art. 177 k.k., które zostało przypisane oskarżonemu, ze swojej istoty jest przestępstwem nieumyślnym, a jego sprawca nie ma zamiaru spowodowania skutków, jakie z wypadkiem się wiążą i należą do znamion czynów określonych w powyższym artykule. W przypadku umyślnego działania, sprawca oceniany byłby na zupełnie innej płaszczyźnie prawno-karnej, w zakresie przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Przypisana nieumyślność przy popełnieniu czynu zabronionego nie może być zatem z samej istoty przestępstwa, w szczególności z istoty zakresu znamion go statuujących, okolicznością wpływającą na określenie stopnia winy i wymiaru kary. Czym innym jest natomiast umyślne, bądź nieumyślne naruszenie reguł ostrożności, którymi w niniejszej sprawie są zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym. Okoliczność ta w myśl art. 53§2k.k. musi być uwzględniona przy wymiarze kary i Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że do naruszenia powyższych reguł doszło umyślnie i wziął to pod uwagę wymierzając karę.

Sąd Okręgowy podzielił także ocenę Sądu I instancji w zakresie stopnia winy oraz społecznej szkodliwości czynu. Sąd I instancji słusznie wskazał na znaczny stopień społecznej szkodliwości czynu odnosząc się do leżących w granicach tego pojęcia: rodzaju i charakteru naruszonego dobra, rozmiaru wyrządzonej szkody, a także stopnia naruszonych reguł ostrożności. Prawidłowo wyeksponował w tym zakresie okoliczność rażącego naruszenia przepisów prawa o ruchu drogowym tj. nadmierną prędkość oraz dokonywanie manewru wyprzedzania kolumny samochodów na łuku drogi, po przekroczeniu podwójnej linii ciągłej. Nie popełnił również błędu Sąd I instancji uwzględniając w ocenie stopnia społecznej szkodliwości fakt spowodowania poważnej kolizji, której skutkiem była śmierć człowieka. Rozmiar skutków

czynu przestępnego nie może bowiem zostać dla Sądu obojętny, a podkreślić należy, że art. 177§2 k.k. pozwala na kwalifikowanie z tego przepisu przestępstw skutkujących zarówno śmiercią innej osoby jak i jej ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu. Podkreślić nadto należy, że pokrzywdzony swoim sposobem jazdy w żadnej mierze nie przyczynił się do zaistnienia wypadku.

Rację ma także Sąd I instancji podnosząc przy wymiarze kary nagminność przestępstw z art. 177 k.k. Wobec bardzo dużej liczby tragicznych w skutkach wypadków wywołanych brawurową jazdą kierowców nie można bowiem pominąć celów kary w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Kara musi uzmysławiać, że jazda pojazdem, wskazująca na zupełne lekceważenie przez kierującego podstawowych zasad ruchu drogowego, pociąga nie tylko tragiczne konsekwencje dla osób pokrzywdzonych, które niczym się do tego nie przyczyniły, lecz również spowodować musi ujemne konsekwencje dla tych, którzy takiej pozbawionej wyobraźni jazdy się dopuszczają.

Sąd Okręgowy zgodził się także z poglądem Sądu I instancji w zakresie potrzeby wychowawczego oddziaływania na oskarżonego. Przy wymiarze kary Sąd ten słusznie zwrócił uwagę na fakt, że oskarżony nie udzielił pomocy pokrzywdzonemu oraz, że był do tej pory niepoprawnym uczestnikiem ruchu drogowego, tj. był karany mandatami za przekroczenia prędkości.

Sąd Okręgowy nie podzielił przy tym twierdzeń podnoszonych przez skarżącego w zakresie wpływu jaki na wymiar kary powinien mieć młody wiek oskarżonego oraz jego dotychczasowa niekaralność. W ocenie Sądu Okręgowego bowiem, na niekaralność oskarżonego należy spoglądać właśnie przez pryzmat jego młodego wieku, a także podniesionego wyżej faktu, że oskarżony do tej pory naruszał zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez niepodporządkowywanie się ograniczeniu prędkości. Zdaniem Sądu kompleksowa ocena powyższych okoliczności nie pozwala na przyjęcie ich jako okoliczności znacząco łagodzących wymiar kary.

Biorąc powyższe pod uwagę, wobec prawidłowo ustalonego wymiaru kary 3 lat pozbawienia wolności w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego, bezprzedmiotowa jest ocena wskazywanej przez skarżącego prognozy kryminologicznej oskarżonego w kontekście możliwości warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, bowiem zgodnie z art. 69§1 k.k. instytucję tę można zastosować jedynie do kary nieprzekraczającej 2 lat pozbawienia wolności.

W świetle tych okoliczności, Sąd Okręgowy stwierdził także, że na uwzględnienie nie zasługuje wniosek skarżącego o orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wszelkich kategorii w ruchu lądowym na okres 10 lat oraz o zobowiązanie oskarżonego do zapłaty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę na rzecz oskarżycielki posiłkowej określonej kwoty pozostawionej do uznania Sądu odwoławczego. Wnioski powyższe były bowiem nierozzerwalnie związane z wnioskiem o zmianę zaskarżonego wyroku przez orzeczenie kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat. Zmiana wyroku jedynie w zakresie środków karnych, zgodnie z wnioskiem, stanowiłaby zatem zmianę na niekorzyść oskarżonego.

Zgodnie z brzmieniem art. 447§2 k.p.k. apelacja zwrócona wobec orzeczenia o karze traktowana jest jako zwrócona przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych. W związku z powyższym Sąd Okręgowy poddał ocenie zaskarżony wyrok także w zakresie orzeczonych środków karnych i uznał, że orzeczenie przez Sąd I instancji na podstawie art. 46§2 k.k. nawiązki na rzecz występującej w imieniu pokrzywdzonego M. G. w kwocie 20000 złotych nastąpiło z naruszeniem prawa materialnego.

Sąd I instancji zamiast wnioskowanego przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej naprawienia szkody i zadośćuczynienia z art. 46 § 1 k.k., zasądził od oskarżonego na jej rzecz nawiązkę na mocy art. 46 § 2 k.k., o co wnosił oskarżyciel publiczny. Tymczasem zgodnie z art. 46 § 2 k.k. nawiązka na podstawie tego przepisu może być orzeczona wyłącznie na rzecz pokrzywdzonego sensu stricto, to jest na rzecz osoby, o której mowa w art. 49 k.p.k., a nie na rzecz tzw. stron zastępczych, to jest osób jedynie wykonujących prawa pokrzywdzonego z powodu jego śmierci. W istocie zatem nawiązka nie wchodzi w grę w razie skazania za przestępstwo spowodowania śmierci, gdyż beneficjentem nawiązki orzekanej na podstawie art. 46 § 2 k.k. może być wyłącznie pokrzywdzony i nie może być ona zasądzona na rzecz innych beneficjentów obowiązku naprawienia szkody, w tym na rzecz osób najbliższych zmarłemu

pokrzywdzonemu. /Sąd Apelacyjny w Krakowie, wyrok z dnia 17 czerwca 2009 r., II AKa 93/09, KZS 2009/10/37, LEX nr 552034/

Pogląd powyższy znalazł pełną akceptację zarówno doktrynie jak i orzecznictwie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 października 2010 r. (IV KK 46/10, LEX nr 653734) wskazał, że nawiązka może być orzeczona na rzecz pokrzywdzonego (wyłącznie), co prowadzi do wniosku, że nie wchodzi w grę w razie skazania za przestępstwo spowodowania śmierci. Ponadto Sąd Najwyższy uznał, że na powyższą ocenę nie ma wpływu nowelizacja Kodeksu Cywilnego polegająca na wprowadzeniu przepisu z art. 446§4 k.c.

Podobnie T. G. wskazał, że wspomniana nowela nie zmieniła stanu prawnego, zgodnie z którym beneficjentem nawiązki orzekanej na podstawie art. 46 § 2 k.k. może być wyłącznie pokrzywdzony, natomiast nawiązka nie może być zasądzona na rzecz innych beneficjentów obowiązku naprawienia szkody, w tym na rzecz osób najbliższych zmarłemu pokrzywdzonemu (Zobowiązanie sprawcy przestępstwa do naprawienia szkody lub uiszczenia nawiązki w trybie art. 46 k.k., PS 2009, z. 1, s. 57).

W kwestii dopuszczalności orzeczenia nawiązki na podstawie art. 46 § 2 k.k. wyłącznie na rzecz pokrzywdzonego wypowiedział się także Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 9 października 2012 r. (**II AKa 220/12, LEX 1237265**)

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd zobligowany był do uchylenia rozstrzygnięcia o orzeczeniu nawiązki na rzecz M. G.. Jednocześnie z uwagi na to, że apelacja została wniesiona jedynie na korzyść oskarżonego niedopuszczalna była zmiana wyroku i wymierzenie oskarżonemu środka karnego na innej podstawie, w tym obowiązku zadośćuczynienia na podstawie art. 46 § 1 k.k. Podkreślić jednak należy, że taka korekta wyroku w postępowaniu karnym, nie pozbawia osób uprawnionych możliwości ubiegania się, w drodze procesu cywilnego o zrekompensowanie przez sprawcę przestępstwa wyrządzonej im szkody i krzywdy. (Sąd Najwyższy, wyrok z dnia 1 października 2010 r., IV KK 46/10, LEX nr 653734)

Ponadto Sąd Okręgowy w toku postępowania odwoławczego dostrzegł, iż Sąd pierwszej instancji dopuścił się obrazy prawa materialnego poprzez orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na podstawie art.42§2 k.k. podczas, gdy właściwą podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie stanowił art. 42 § 1 k.k. W niniejszej sprawie nie wystąpiła żadna z przesłanek do orzeczenia obligatoryjnego zakazu prowadzenia pojazdów z art. 42 § 2 k.k. Oskarżony nie był w stanie nietrzeźwości ani pod wpływem środka odurzającego oraz pozostał na miejscu zdarzenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie zawarte w pkt. III części dyspozytywnej wyroku o orzeczeniu nawiązki na rzecz M. G., zaś za podstawę orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych przyjął przepis art. 42 § 1 k.k. W pozostałej części, Sąd Okręgowy, nie dopatrując się uchybień polegających uwzględnieniu z urzędu, utrzymał wyrok Sądu I instancji w mocy.

Na podstawie art. 636§1 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k. Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kwotę 420 złotych, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze.

Natomiast w oparciu o art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624§1 k.p.k. Sąd zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.